

Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos įgyvendinimo rezultatai iki 2021 m. pabaigos

Nuo Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos (toliau – Veiksmų programa) įgyvendinimo pradžios iki 2021 m. gruodžio 31 d. iš viso gauta 852 paramos paraiškos (toliau – paraiška), kur prašoma paramos suma sudaro 77,63 mln. Eur Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo (toliau – EJŖŽF)¹ lėšų. Iš jų 164 paraiškos atmestos / išsiregistruotos, jose prašoma paramos suma sudarė 21,53 mln. Eur. Pasirašytos 632 projektų ir 83 vietos projektų, pagal 13 Vietos plėtros strategijų (toliau – VPS), paramos sutartys (toliau – sutartis) arba patvirtintos paraiškos, joms patvirtinta paramos suma – 49,8 mln. Eur, t. y. beveik **79 %** visai Veiksmų programai įgyvendinti skirtų lėšų. Per visą laikotarpį iki 2021 m. gruodžio 31 d. Europos Komisijai (toliau – EK) deklaruota 31,13 mln. Eur, t. y. beveik **49 %** Veiksmų programai įgyvendinti skirtų EJŖŽF lėšų..

Paraiškų skaičius ir prašoma paramos suma

Iki 2021 m. pabaigos daugiausiai paraiškų gauta pagal 1 Sąjungos prioriteto (toliau – SP) priemonę „Jūrų biologinės įvairovės išsaugojimas ir atkūrimas. Laimikiui žinduolių ir paukščių padarytos žalos kompensavimo sistemos“ – 218 paraiškų. 201 paraiška pateikta kompensacijoms dėl laikino žvejybos veiklos nutraukimo (pagal 3 1 SP priemones). 61 paraiška gauta pagal 1 SP priemonę „Pridėtinė vertė, produktų kokybė ir nepageidaujamos priegaudos panaudojimas“. Taip pat 90 paraiškų gautos pagal 2 SP priemonę „Produktyvios investicijos į akvakultūrą“ (įskaitant veiklos sritis) ir 54 paraiškos pagal 5 SP priemonę „Žvejybos ir akvakultūros produktų perdirbimas“.

Apibendrinant, daugiausiai paramos prašoma pagal 2 SP priemonę „Produktyvios investicijos į akvakultūrą“ (įskaitant veiklos sritis) – 16,93 mln. Eur ir 5 SP priemonę „Žvejybos ir akvakultūros produktų perdirbimas“ – 12,78 mln. Eur.

Sutarčių pasirašymas

Iki 2021 m. pabaigos: įgyvendinant 1 SP patvirtintos 198 paraiškos pagal priemonę „Jūrų biologinės įvairovės išsaugojimas ir atkūrimas. Laimikiui žinduolių ir paukščių padarytos žalos kompensavimo sistemos“ (0,64 mln. Eur paramos). 35 sutartys pagal priemonę „Žvejybos poveikio jūrų aplinkai mažinimas ir žvejybos pritaikymas siekiant apsaugoti rūšis“ (0,51 mln. Eur paramos). 37 sutartys pagal priemonę „Pridėtinė vertė, produktų kokybė ir nepageidaujamos priegaudos panaudojimas“ (2,52 mln. Eur paramos). Patvirtintos 172 paraiškos kompensacijoms dėl laikino žvejybos veiklos nutraukimo (pagal 3 1 SP priemones) (1,25 mln. Eur paramos);

įgyvendinant 2 SP - daugiausiai sutarčių pagal priemonę „Produktyvios investicijos į akvakultūrą“ (įskaitant veiklos sritis) – 42 sutartys (7,33 mln. Eur). 18 sutarčių pagal priemonę „Aplinkosaugos funkcijas atliekanti akvakultūra“ (4,88 mln. Eur paramos);

įgyvendinant 3 SP - 5 sutartys pagal priemonę „Duomenų rinkimas“ (3,70 mln. Eur) ir 3 sutartys pagal priemonę „Kontrolė ir vykdymo užtikrinimas“ (5,01 mln. Eur paramos);

¹ Ataskaitoje finansiniai duomenys pateikiami nurodant tik ES (EJŖŽF) paramos dalį

įgyvendinant 4 SP - pagal priemonę „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ pasirašytos 9 sutartys (viena 2021 m. nutraukta) viensektorėms ir 3 sutartys dvisektorėms VPS įgyvendinti. Jas įgyvendinant pasirašytos 83 vietos projektų sutartys (4,41 mln. Eur paramos).

įgyvendinant 5 SP - 23 sutartys pagal priemonę „Žvejybos ir akvakultūros produktų perdirbimas“ (3,86 mln. Eur) ir 9 sutartys pagal priemonę „Gamybos ir prekybos planai“ (0,8 mln. Eur);

įgyvendinant 6 SP - 2 sutartys pagal priemonę „Žinių apie jūros būklę gerinimas“ (924 tūkst. Eur);

pagal priemonę „Techninė parama“ 5 sutartys (3,938 mln. Eur).

Produkto ir finansinių rodiklių², įtrauktų į Veiklos rezultatų planą, pasiekimas lyginant su 2023 m. nustatyta siektina reikšme

Finansinio rodiklio pasiekimas nustatomas atsižvelgiant į EK deklaruotas bendros viešosios paramos (EJRŽF+LT) tinkamas finansuoti išlaidas, produkto rodiklių pasiekimas nustatomas atsižvelgiant į baigtų įgyvendinti ir pradėtų bei tinkamas išlaidas deklaravusių projektų skaičių.

Veiklos rezultatų plane nustatyti rodikliai	Pasiekta reikšmė iki 2021-12-31		Siektinos reikšmės 2023 m.
Pridėtinei vertei, kokybei, nepageidaujamos priegaudos panaudojimui, taip pat žvejybos uostams, iškrovimo aikštelėms, žuvų aukcionų salėms ir pastogėms skirtų projektų skaičius, vnt.	36	164%	22
Išsaugojimo priemonėms, žvejybos poveikio jūrų aplinkai mažinimui ir žvejybos suderinimui su rūšių apsauga skirtų projektų skaičius, vnt.	33	330%	10
Finansinis rodiklis, mln. Eur	9,495	46%	20,456
Gamybinėms investicijoms į akvakultūrą skirtų projektų skaičius, vnt.	32	76%	42
Finansinis rodiklis, mln. Eur	12,427	49%	25,266
Sąjungos kontrolės, inspektavimo ir reikalavimų vykdymo užtikrinimo sistemai skirtų projektų skaičius, vnt.	3	150%	2
Finansinis rodiklis, mln. Eur	7,001	75%	9,325
Atrinktų vietos plėtros strategijų skaičius, vnt.	8	114%	7
Finansinis rodiklis, mln. Eur	3,498	30%	11,619
Perdirbimui skirtų projektų skaičius, vnt.	18	95%	19
Finansinis rodiklis, mln. Eur	4,976	45%	11,057
Jūrų aplinkos žinių apsaugai ir gerinimui skirtų projektų skaičius, vnt.	1	50%	2
Finansinis rodiklis, mln. Eur	0,605	49%	1,240

Vėlyva Veiksmų programos įgyvendinimo pradžia (EJRŽF reglamentas patvirtintas tik 2014 m., o Veiksmų programa tik 2015 m.) sąlygojo ir atsiliekantį rodiklių (ypač finansinių ir rezultato) pasiekimą, tačiau atsižvelgiant į atrinktų dar įgyvendinamų projektų numatomas pasiekti rodiklių reikšmes ir į 2021 m. suplanuotus veiksmus (įgyvendinamos naujos priemonės), yra didelė tikimybė, kad 2023 m. nustatytos rodiklių reikšmės bus pasiektos.

² Finansinio rodiklio pasiekimas pateiktas pagal ES + LT paramos dalis

Esminių teigiamų pokyčių, atsiradusių sektoriuose dėl Veiksmų programos įgyvendinimo, apžvalga

Reikšminga pagalba priekrantės žvejams yra pagal priemonę „Jūrų biologinės įvairovės išsaugojimas ir atkūrimas. Laimikiui žinduolių ir paukščių padarytos žalos kompensavimo sistemos“ teikiamos kompensacijos už ruonių daromą žalą. Priekrantės žvejai ne tik naudojami galimybe gauti kompensacijas pagal minėtą priemonę, bet ir pradėjo aktyviai dalyvauja investicinėse priemonėse: „Žvejybos poveikio jūrų aplinkai mažinimas ir žvejybos pritaikymas gyvūnų apsaugai“ (parama teikiama investicijoms į selektyvesnius žvejybos įrankius. Pagal šią priemonę iki 2021 m. pabaigos priimti sprendimai 26 žvejybos įmonėms skirti paramą 35 projektams įgyvendinti (patvirtinta parama – 0,505 mln. Eur). Iki 2021 m. pabaigos pagal priemonę „Pridėtinė vertė, produktų kokybė ir nepageidaujamos priegaudos panaudojimas“ priimti sprendimai 24 žvejybos įmonėms skirti paramą 37 projektams įgyvendinti (patvirtinta parama – 2,516 mln. Eur). Ankstesniaisiais paramos teikimo laikotarpiais (iki 2014–2020 metų Veiksmų programos įgyvendinimo) žvejai buvo aktyvūs tik kompensacinėse pasitraukimo iš žvejybos verslo priemonėse.

Šiuo paramos teikimo laikotarpiu toliau aktyviai investuojama į Lietuvos akvakultūros sektorių. Pagal priemonę „Produktyvios investicijos į akvakultūrą (išskyrus energijos vartojimo efektyvumo didinimą)“ beveik 2,93 mln. Eur paramos skirta 10 akvakultūros projektų, pagal priemonės veiklos sritį „Produktyvios investicijos į akvakultūrą (Supaprastinta parama)“ virš 1,433 mln. Eur paramos skirta 29 akvakultūros projektams, o pagal priemonės veiklos sritį „Produktyvios investicijos į didelės apimties akvakultūros gamybą“ 5,5 mln. Eur skirta 3 akvakultūros projektams įgyvendinti. Iš minėtų 42 akvakultūros projektų: 9 iš jų – modernizuojami tvenkinių akvakultūros ūkiai, 33 – numatoma plėsti gamybą uždaroje akvakultūros sistemose: įgyvendinus projektus, papildomai užauginti beveik 1 300 t Alpinių šalvių, per 780 t upėtakių, per 380 t afrikinių šamų, per 300 t ungurių, per 30 t tilapijų, taip pat planuojama auginti eršketus, krevetes, vėžius ir žuvų mailių (apie 17 t) (palyginimui: 2017 m. Lietuvos akvakultūros įmonės uždaroje akvakultūros sistemose iš viso užaugino ir realizavo 327 t žuvų, 2018 m. – 357,2 t žuvų, 2019 m. – 565,2 t žuvų, 2020 m. – 709,1 t, 2021 m. – 895 t.). Veiksmų programoje suplanuota akvakultūros gamybą padidinti bent 1 485 t. Daugiausiai prie gamybos didėjimo prisidės projektai, įgyvendinami pagal priemonės „Produktyvios investicijos į akvakultūrą“ veiklos sritį „Produktyvios investicijos į didelės srities akvakultūros gamybą“. Projektams, kuriuose numatoma pradėti gaminti ar padidinti gamybą ne mažiau kaip 250 t per metus, gali būti skirta parama iki 2 mln. Eur. Tokiu būdu siekiama skatinti ekonomiškai naudingą kokybiškų žuvininkystės produktų gamybą, galinčią užtikrinti pakankamą šviežios žuvies pasiūlą už visuomenei patrauklią kainą.

2014–2020 m. paramos laikotarpiu paramą perdirbti gali gauti tik vidutinės, mažos ir labai mažos įmonės, o prioritetas teikiamas savo produkciją perdirbti ketinančioms akvakultūros įmonėms. Pagal priemonę „Žvejybos ir akvakultūros produktų perdirbimas“, įskaitant supaprastinta tvarka, beveik 5,15 mln. Eur paramos skirta 22 įmonėms (23 projektams įgyvendinti), iš kurių 14 užsiima akvakultūros gamyba. Ateityje tikimasi dar didesnio akvakultūros įmonių aktyvumo.